

ความร่วมมืออาเซียน ในการจัดการปัญหาไฟป่า และหมอกควันข้ามแดน (1)

หนึ่งในข่าวที่โดดเด่นที่สุดในเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา คงหนีไม่พ้นข่าวหมอกควันจากไฟป่าบนเกาะสุมาตรา อินโดนีเซีย ที่ส่งผลกระทบต่ออินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน และภาคใต้ของไทย โดยระดับหมอกควันถึงขั้นอันตรายในสิงคโปร์ และบางส่วนของอินโดนีเซีย และมาเลเซีย สำหรับสิงคโปร์นั้น ระดับอันตรายของหมอกควันสูงเป็นประวัติการณ์ วัดค่าได้เกิน 400 ตามดัชนี PSI

สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาไฟป่าและหมอกควันข้ามแดนเป็นปัญหาที่สำคัญ ยิ่งไปกว่านั้น ปัญหาไม่ได้เกิดบนคาบสมุทรมลายูและหมู่เกาะในอินโดนีเซียเท่านั้น แต่ยังเกิดในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงด้วย จึงกล่าวได้ว่า ปัญหาไฟป่าและหมอกควันข้ามแดนเป็นปัญหาของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยรวม

ด้วยเหตุนี้ อาเซียนจึงร่วมมือกันพยายามแก้ปัญหาดังกล่าว ตั้งแต่ปี 2546 มี ข้อตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution) เป็นการประกาศเจตนารมณ์ของประเทศภาคีที่จะป้องกันและควบคุมแหล่งกำเนิดของไฟและหมอกควันทั้งในระดับประเทศและภูมิภาค และเป็นที่มาของการจัดตั้ง ศูนย์ประสานงานการควบคุมมลพิษจากหมอกควันข้ามพรมแดนอาเซียน (ASEAN Coordinating Centre for Transboundary Haze Pollution) ที่อินโดนีเซีย ซึ่งมีหน้าที่อำนวย

ความสะอาดการประสานงานในระดับภูมิภาค

ข้อตกลงยังคงมีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน และอาเซียนมีการประชุมระหว่างประเทศสมาชิกเกี่ยวกับเรื่องนี้ปีละหนึ่งครั้ง โดยหน่วยงานหลักของไทยที่รับผิดชอบเรื่องนี้ คือ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการประชุมครั้งล่าสุดเมื่อเดือนกันยายน ที่ประเทศไทย ที่ประชุมได้ลงมติให้เน้นการเสริมสร้างความตระหนักรู้แก่ชุมชนท้องถิ่นในการใช้พื้นที่การเกษตรอย่างถูกต้อง เพื่อลดการถางป่าหรือที่ดินโดยการเผา และเน้นการสร้างสมรรถนะในการดับไฟด้วยตนเอง

ปัจจุบัน อาเซียนยังมีคณะทำงาน 2 คณะ เพื่อแก้ปัญหาไฟป่าและหมอกควัน โดยแบ่งตามภูมิภาค คือ บริเวณคาบสมุทรมลายูและหมู่เกาะใกล้เคียง ซึ่งมีไทย บรูไน มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์เป็นสมาชิก และบริเวณลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งมีไทย เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และเวียดนามเป็นสมาชิก โดยล่าสุด คณะทำงานแรก กำลังพัฒนาระบบเตือนภัยไฟป่าล่วงหน้า และคณะทำงานหลังได้ลดจำนวน hotspot (จุดศูนย์กลางของเพลิง) ในลุ่มแม่น้ำโขงจาก 87,000 จุดในปี 2552 เหลือ 78,321 จุดในปี 2554 และมีเป้าหมายที่จะลดให้เหลือต่ำกว่า 50,000 จุดภายในปี 2558

โดยที่ปัญหาหมอกควันเป็นปัญหาข้ามแดน การแก้ปัญหาจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย การสร้างกลไกในกรอบอาเซียนจึงเป็นการก้าวไปในทางที่ถูกต้อง และการเปิดประชาคมอาเซียนจะนำไปสู่ความสำเร็จในการแก้ปัญหาไฟป่าและหมอกควันข้ามแดน

กองलग ทินกร ณ อยุธยา
กรมสารนิเทศ